

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

วันที่รับบทความ	25/05/2563
วันแก้ไขบทความ	08/06/2563
วันที่ปรับปรุงบทความ	15/06/2563

อุษา จุฑะสุวรรณศิริ¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) การศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในชุมชนบางไส้ไก่ จำนวน 248 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาที่สำคัญ พบว่า 1) ระดับการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ รายจ่าย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) แนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่สำคัญ คือ ต้องทำอย่างสม่ำเสมอจึงจะเกิดประโยชน์ต่อตนเอง

คำสำคัญ : ปัจจัย บัญชีครัวเรือน ชุมชนบางไส้ไก่

¹ อาจารย์สาขาวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
อีเมล : juthasuwansiri@gmail.com

Factors Affecting Household Bookkeeping Preparation of Bang Sai Gai Community, Hiranruee Sub-district, Thonburi, Bangkok

Received	25/05/2563
Revised	08/06/2563
Accepted	15/06/2563

Usa Juthasuwansiri¹

Abstract

The objectives of this research were to study. 1) the household bookkeeping preparation of Bang Sai Gai community in Hiranruee sub-district, Thonburi, Bangkok, 2) factors related to household bookkeeping classified by personal factors, and 3) guideline for preparing household bookkeeping of the community. The sample consisted of 248 people in Bang Sai Gai community. The collected data were analyzed statistically using descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard deviation) and inferential statistics (t-test, F-test, One way ANOVAs). The qualitative data were analyzed by using the content analysis technique. Results revealed that 1) the overall level of household bookkeeping preparation was at medium level, 2) factors related to household bookkeeping were sex, age, education level, occupation, income, and expenses with statistical significance at the 0.05 level, and 3) a guideline for preparing household bookkeeping of the community is to do it frequently for self-benefit.

Keywords: factors, household bookkeeping, Bang Sai Gai community

¹ Lecturer, Accounting Program, Dhonburi Rajabhat University.
e-mail: juthasuwansiri@gmail.com

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาหนี้สินเป็นปัญหาสำคัญในการดำรงชีวิต ทำให้ครอบครัวแตกแยกจากความไม่พอ ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ มีแนวโน้มในการนิยมใช้สินค้าสิ้นเปลือง ทำให้ไทยขาดดุลการค้า มีปัญหาภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพของประชาชนโดยรวม ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ประชาชนยังได้รับความรู้ที่ไม่เพียงพอ ดังนั้นทางแก้ปัญหา แนวทางหนึ่งก็คือการที่ชุมชนและประชาชนคนไทยควรที่จะพึ่งพาตนเอง รู้จักความพอประมาณ และไม่ประมาท ตามแนวทางปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง พร้อมกับทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) โดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต ดังนั้นหากประชาชนรู้จักความพึงพอใจความประมาณในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ มีวินัยการใช้จ่ายเงิน มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาที่เกิดขึ้นต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลง (Kolarik, 1999, pp. 210-220) และทางช่วยในการใช้จ่ายคือ

การทำบัญชี เพราะการทำบัญชีคือการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้รู้ข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบันและอนาคตได้ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิต (Hurt, 2016, pp. 120-130) และกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตในครอบครัว ดังนั้นสิ่งที่ตบโจทย์การดำเนินชีวิตสำหรับครัวเรือนได้ดีคือ

บัญชีครัวเรือน ที่ไม่ได้หมายถึงเพียงการทำบัญชีหรือการบันทึกรายรับ-รายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่อาจหมายถึง การบันทึกข้อมูลในด้านอื่น ๆ ในชีวิต ในครอบครัวของเรา เช่น บัญชีทรัพย์สิน ในบ้านเรา ในชุมชนเรา บัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงความรู้ในชุมชนเรา บัญชีเด็กและเยาวชน บัญชีภูมิปัญญาต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนเรื่องราวในชีวิตของเรา เราจดบันทึกได้ทุกเรื่อง หากประชาชนทุกคนจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ จะเป็นแหล่งเรียนรู้ ครอบครัวเรียนรู้ชุมชนเรียนรู้ประเทศของเรา ดังนั้นหากประชาชนทำบัญชีรับ-จ่าย ก็จะทำให้รู้จักตัวเอง รู้จักความพอดี ทำให้ประชาชนมีเงินออม ไม่เป็นหนี้ ปัญหาด้านสังคมลดน้อยลง เด็กที่เป็นประชากรต่อมาจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการศึกษา เข้าถึงระบบการศึกษาได้ง่ายขึ้น พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ทำให้อาณาเขตของประเทศมีความผาสุกและมั่นคง และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต (ณัฐสุภา จิวศิริวานนท์, 2557, น. 46)

การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน (นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร, 2550, น. 25-29)

บัญชีในครัวเรือนเป็นรากฐานสำคัญในระดับปัจเจกชน ซึ่งจะช่วยให้มีการต่อยอดไปในระดับชุมชนต่อไป การทำบัญชีอันจะนำไปสู่การบริหารจัดการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ รู้รายได้ รู้รายจ่าย รู้กำไร รู้ขาดทุน รู้ถึงการใช้จ่ายอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และนำไปสู่การออมในที่สุด (ภัทรา เนื่องสินปัญญา, 2555, น. 20-28)

เหตุผลที่ผู้เขียนบทความมีความสนใจต้องการทำการวิจัยในเรื่องนี้ เพราะว่าชุมชนนี้อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้กับมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีก็เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน และจากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเป็นวิทยากรให้กับชุมชนในเรื่องบัญชีครัวเรือนเมื่อปี พ.ศ. 2555 ก็ได้ทำการสอนบัญชีครัวเรือนให้กับชุมชนบางไส้ไก่ และได้เห็นวิถีชีวิตของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชนบางไส้ไก่ ทั้งการผลิตขลุ่ย โขน เรือเล็ก ซึ่งเป็นของดีของชุมชนบางไส้ไก่ บ้างก็มีฐานะครอบครัวที่ดี บ้างก็พอกินไปวัน ๆ บ้างก็ฐานะกลับจนลง บ้างก็กู้เงินจากธนาคาร และบ้างก็กู้เงินจากนอกระบบมาลงทุนในการประกอบอาชีพ บางครอบครัวก็มีเงินไม่พอลงทุนหรือจ่ายชำระหนี้ทำให้มีหนี้สินจนถึงทุกวันนี้จึงอยากทราบสาเหตุของการเป็นหนี้สินและการไม่ออมเงินของชุมชน

ดังนั้นผู้เขียนบทความจึงได้จัดทำวิจัยนี้ขึ้นเพื่อต้องการทราบว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปวางแผนและพัฒนาชุมชนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามปัจจัยบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของชุมชนบางไส้ไก่ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันเกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ (1) กลุ่มที่ใช้ศึกษาศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชน (2) กลุ่มที่ใช้ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และ (3) กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดเห็นการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ซึ่งมีประชากรประมาณ 700 คน (สำนักงานเขตธนบุรี, 2561) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน แต่เนื่องจากคนในชุมชนมีทั้งเด็กผู้สูงอายุ ผู้ที่อยู่ในวัยรุ่น และผู้อยู่ในวัยทำงาน จึงไม่สามารถที่จะสอบถามได้ทั้งหมดทั้งชุมชน ดังนั้นจึงดำเนินการเก็บข้อมูลตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อความสะดวก และป้องกันการผิดพลาดจึงทำการเก็บข้อมูล จำนวน 248 คน การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นการเลือก วิธีสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยผู้วิจัยพยายามเก็บตัวอย่างเท่าที่จะทำได้ตามที่ได้รับความร่วมมือตามจำนวนที่ต้องการ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ 248 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้มี 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น แบ่งเป็นดังนี้

แบบสอบถาม เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ และการตระหนักถึงการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการพัฒนาให้เกิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนขึ้นภายในชุมชนประกอบด้วยลักษณะคำถามแบบปลายเปิด และปลายปิด (Open and Close-ended) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และมีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple Choice Questions)

ส่วนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ ในการทำบัญชีครัวเรือนลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และมีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple Choice Questions)

ส่วนที่ 3 ความตระหนักถึงในการทำบัญชีครัวเรือน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และมีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choice questions)

ส่วนแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น มุ่งศึกษาสภาพของการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไส้ไก่ และศึกษาสาเหตุว่าทำไมบุคคลต้นแบบจึงทำบัญชีครัวเรือนจากอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 เป็นลักษณะการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการศึกษาพฤติกรรม และเหตุผลของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

โดยคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่น (\bar{X}) = 0.948

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งเป็นดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับอธิบายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และใช้สถิติอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอในส่วนนี้เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนบางไผ่ไก่ เขตธนบุรี

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	93	38
หญิง	155	62
รวม	248	100
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 55 ปี	163	66
มากกว่า 55 ปี	85	34
รวม	248	100
สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	104	40
อื่น ๆ	144	60
รวม	248	100
อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
มีอาชีพ	182	73
ว่างงาน	66	27
รวม	248	100
รายได้	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 15,000	160	65
น้อยกว่า 15,000	88	35
รวม	248	100
ผู้ที่เคยทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
เคย	59	24
ผู้ที่เคยทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	189	76
รวม	248	100

สรุปข้อมูลทั่วไปส่วนใหญ่ เป็นหญิง (ร้อยละ 62.5) มีอายุมากกว่า 55 ปี (ร้อยละ 34.7) เป็นโสด (ร้อยละ 42.8) การศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 36.8) อาชีพอื่น ๆ เช่น เป็นแม่บ้าน วางงาน เป็นต้น (ร้อยละ 27.0) อาชีพเสริมไม่มี (90.3) รายได้มากกว่า 15,000 บาท (ร้อยละ 36.2) รายจ่าย 5,000-10,000 บาท (ร้อยละ 27.5) มีรายรับจากงานประจำ (ร้อยละ 40) มีสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน (ร้อยละ 60.2) ไม่เคยทำบัญชีครัวเรือน (ร้อยละ 80.4)

จากตารางที่ 1 สรุปข้อมูลทั่วไป พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 155 คน ร้อยละ 62 อายุต่ำกว่า 55 ปี จำนวน 163 ร้อยละ 66 สถานภาพ โสด จำนวน 104 คน ร้อยละ 40 มีอาชีพ จำนวน 182 คน ร้อยละ 73 รายได้มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 160 คน ร้อยละ 65 ผู้ที่เคยทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 59 คน ร้อยละ 24

ระบบความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ 2 ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ความเข้าใจ	ระดับความเข้าใจ	ค่าเฉลี่ย
ด้านความรู้ความเข้าใจ	ปานกลาง	3.07
ด้านตระหนักรู้	ปานกลาง	3.32
ด้านความตั้งใจออม	ปานกลาง	3.22

จากตารางที่ 2 สรุปพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบในชุมชน บางสี่ไปเขตธนบุรีอยู่ระดับปานกลาง

การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ผลจากการสัมภาษณ์แบบกลุ่มซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ทำให้แน่ใจว่า ผู้เข้าร่วมทุกคนมีโอกาสที่เสนอ มุมมองของตนเพื่อตอบคำถาม การสัมภาษณ์บุคคลต้นแบบเพื่อที่จะศึกษาแนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือน 5 คน โดยการเลือกบุคคลต้นแบบเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ (1) เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน (2) เป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษา (3) ประกอบอาชีพ แบบครัวเรือนร่วมกันประกอบการ (4) เป็นผู้ทำบัญชี ครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง จากการให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่ต้องการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทั้ง 5 คน มีความเข้าใจ ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากได้จัดทำเป็นกิจวัตรประจำวันอยู่แล้ว มีความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จึงเป็นเรื่องที่ง่ายในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยสรุปผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 คน มีลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงคือ ความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล

สรุประดับการจัดทำบัญชีครัวเรือน แบ่งเป็น ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.21) ด้านการตระหนักรู้ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.32) และด้านความตั้งใจอภภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=3.22)

สรุปเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนี้ (1) ผู้ที่มีเพศต่างกัน ได้แก่ เพศชาย (ค่าเฉลี่ย = 3.22) เพศหญิง (ค่าเฉลี่ย = 3.27) มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนภาพรวม YT แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) ผู้ที่มีอายุต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.023 (3) ผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (4) ผู้ที่มีอาชีพต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 (5) ผู้ที่มีรายได้ต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 (6) ผู้ที่มีรายจ่ายต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (7) ผู้ที่มีรายรับต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (8) สมาชิกในครอบครัว มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปการเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

สมมติฐาน	ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	Sig.	การศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	7.230	-	0.008**	ด้านความตั้งใจอภในการใช้จ่าย Y_3	-
2	อายุ	-	2.883	0.023*	การจัดทำบัญชีครัวเรือนรวม Y_T	-
3	สถานภาพ	-	0.325	0.861	การจัดทำบัญชีครัวเรือนรวม Y_T	✓
4	การศึกษา	-	10.603	0.000***	การจัดทำบัญชีครัวเรือนรวม Y_T	-
5	อาชีพ	-	5.667	0.000***	การจัดทำบัญชีครัวเรือนรวม Y_T	-
6	รายได้	-	16.231	0.000***	การจัดทำบัญชีครัวเรือนรวม Y_T	-
7	รายจ่าย	-	9.333	0.000***	การจัดทำบัญชีครัวเรือนรวม Y_T	-
8	รายรับ	-	2.034	0.091	การจัดทำบัญชีครัวเรือนรวม Y_T	✓
9	สมาชิกครอบครัว	-	0.517	0.724	การจัดทำบัญชีครัวเรือนรวม Y_T	✓

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลในส่วนนี้ผู้วิจัยกำหนดอภิปรายผลประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผู้ที่มีเพศต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนภาพรวม Y_T แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความแตกต่างกันในบางประเด็นคือ ด้านความตั้งใจออมในการใช้จ่าย Y_3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเพศมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการบัญชีครัวเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตั้งใจเกี่ยวกับการออมในการใช้จ่าย ซึ่งลักษณะของเพศหญิงจะมีมากกว่าเพศชายเป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรา จิตรแสงสว่าง และศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ (2558, น. 489-502) ซึ่งผู้ตอบเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชายเพราะเพศหญิงมักจะมึบทบาทในการใช้จ่ายเงินในครอบครัวและสอดคล้องกับ Aksoy & Bilgic (2019, pp. 609-622) ที่กล่าวว่า การบัญชีในประเทศมักทำโดยผู้หญิงในบ้าน

ประเด็นที่ 2 ผู้ที่มีอายุต่างกันมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีประเด็นย่อย คือ (1) ผู้ที่มีอายุ 20 ปี มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม น้อยกว่าผู้ที่มีอายุ 21-35 ปี (2) ผู้ที่มีอายุ 20 ปี มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม น้อยกว่า ผู้ที่มีอายุ 46-55 ปี (3) ผู้ที่มีอายุ 36-45 ปี มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม น้อยกว่าผู้ที่มีอายุ 46-55 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีอายุมากมีประสบการณ์การเรียนรู้ในการดำรงชีวิตมากกว่า จึงทำให้มีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐสุภา จิวศิวานนท์ (2557, น. 45-47) ที่ผู้ที่มีอายุมากมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้มากกว่า

ประเด็นที่ 3 ผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า สถานภาพไม่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือเป็นเพราะว่าบทบาททางสถานภาพไม่ใช่ส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้นโดยฮิลตัน (Hilton, 2007, pp. 140-160) กล่าวว่า ความรู้ในการจัดทำบัญชีนั้นต้องอาศัยประสบการณ์ หรือทักษะวิชาชีพนั้น ๆ มากกว่าอายุและการศึกษา เพราะอายุและการศึกษาในแต่และบุคคลนั้น ไม่มีความเกี่ยวเนื่องกันกับความรู้ทางด้านบัญชีแสดงว่าประสบการณ์เป็นสิ่งที่สำคัญมากกว่าประเด็นอื่น

ประเด็นที่ 4 ผู้ที่มีการศึกษาต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีการศึกษาดีย่อมพิจารณาเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาเห็นประโยชน์ที่เกิดจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากกว่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริประภา ศรีวีโรจน์ (2553, น. 42-47) คนที่มีความรู้จะเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการทำบัญชีครัวเรือน และอรุณวดี ล้อมริน (2555, น. 97-105) การส่งเสริมด้านการศึกษาจะทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

ประเด็นที่ 5 ผู้ที่มีอาชีพต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การประกอบอาชีพมีส่วนสำคัญต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ ดังนั้นการประกอบอาชีพต่างกันจึงทำให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน

สอดคล้องกับอคูล จันทปุม (2552, น. 75-80) อาชีพทำให้เราต้องวางแผนตัดสินใจในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างรายรับ-รายจ่ายและสอดคล้อง (Mock & Wright, 2002, pp. 33-43) กล่าวว่า ความสามารถหรือทักษะในการทำบัญชี ต้องมีความเชี่ยวชาญหรือมีความสามารถจึงจะทำให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งปกติคนที่ทำธุรกิจมักมีทักษะและความเชี่ยวชาญซึ่งจะแตกต่างกับคนที่ทำอาชีพอื่น และสอดคล้องกับ ฮิลตัน (Hilton, 2007, pp. 302-320) กล่าวว่า ความรู้ในการจัดทำบัญชีนั้นต้องอาศัยประสบการณ์ หรือทักษะวิชาชีพนั้น ๆ มากกว่าอายุและการศึกษา เพราะอายุและการศึกษาในแต่ละบุคคลนั้น ไม่มีความเกี่ยวเนื่องกันกับความรู้ทางด้านบัญชี ดังนั้นอาชีพเป็นตัวกำหนดในเรื่องของความสำคัญของการทำบัญชี

ประเด็นที่ 6 ผู้ที่มีรายได้ต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อธิบายได้ว่าผู้ที่คำนึงถึงรายได้มากจะเป็นผู้ที่พิจารณาเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากกว่า เนื่องจากว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะทำให้มองเห็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ดังนั้นการเป็นผู้ที่มีรายได้มากจึงอาจทำให้ตระหนักถึงการจัดทำบัญชีครัวเรือนซึ่งสอดคล้องกับ สุพรรณิ ต้อนรับ (2551, น. 35-40) แรงจูงใจจากต้นแบบสามารถลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้จำนวนมาก แสดงว่าผู้ที่เห็นความสำคัญของรายได้มากจะสนใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ประเด็นที่ 7 ผู้ที่มีรายจ่ายต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่า ผู้ที่มีรายจ่ายมาก-น้อยต่างกันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำให้มีพฤติกรรมของการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกันไปด้วยอาจเป็นเพราะว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ทราบรายจ่ายในครัวเรือนสอดคล้องกับภาพ ลิขิตวงศ์จร (2560, น. 25-29) ทำให้ทราบรายจ่ายเป็นเงินหรือของมีค่าที่จ่ายออกไป การอภิปรายผลประเด็นที่ 8 ผู้ที่มีรายรับต่างกัน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่ได้คำนึงถึงรายรับมากกว่าจึงไม่ให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนซึ่งสอดคล้องกับ Chistopher and Vicki (1993, pp. 193-214) ที่กล่าวถึงรายได้รวมของครัวเรือนกับความคาดหวังของสถานะทางการเงินในอนาคตของครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของรพีพร คาชุ่ม (2550, น. 94-96) พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนแสดงให้เห็นถึงรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวแต่ละเดือนว่าเพิ่มหรือลดได้มากน้อยเพียงใด เกิดการวางแผนเพาะปลูกผลิตผลทางการเกษตรว่าสินค้าเกษตรชนิดใดสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวมากที่สุด

ประเด็นที่ 9 สมาชิกในครอบครัว มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกในครอบครัวไม่ใช่เหตุผลสำคัญต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกในครัวเรือนต่างก็มีการได้เป็นอิสระต่อกันไม่เกี่ยวข้องกันในการใช้จ่าย จึงไม่ใช่เหตุผลสำคัญต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสมัย เจริญหอม (2554, น. 35-40) เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการทำรายรับ-รายจ่ายของตนเอง จะเข้าใจง่ายและสะดวกกว่า

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ประการที่ 1 การจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านความตั้งใจออมในการใช้จ่ายโดยควรมีการส่งเสริมให้เกิดการออมในกลุ่มเพศชายมากกว่าเพศหญิงเนื่องจากว่าเพศหญิงจะมีลักษณะตั้งใจออมมากกว่าเพศชาย

ประการที่ 2 ควรส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนในกลุ่มผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเนื่องจากเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนน้อยกว่าผู้ที่มีอายุมาก

ประการที่ 3 ควรส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาน้อยมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาดี เนื่องจากกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาน้อยพิจารณาเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนน้อยกว่า เป็นต้น

ประการที่ 4 ควรส่งเสริมกลุ่มอาชีพอื่นยกเว้นกลุ่มอาชีพค้าขาย เนื่องจากว่าเป็นกลุ่มอาชีพอื่น ๆ तरहถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนน้อยกว่า จึงควรส่งเสริมให้ तरहถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น

ประการที่ 5 ควรส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนกลุ่มที่มีรายได้น้อย มีรายจ่ายน้อย เนื่องจากผู้ที่มีรายได้มาก มีรายจ่ายมากจะพิจารณาเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากกว่า เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ณัฐสุภา จิวคิวนนท์. (2557). การส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนหลังไปรษณีย์สำเหร่ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร. (2550). บัญชีครัวเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศูนย์บริการวิชาการ. 15(3), น. 25-29.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ภัทรา จิตรแสงสว่าง และศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์. (2558). ความสัมพันธ์ผลของการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในกรณีการจัดทำบัญชีครัวเรือน บ้านนาเรือน้อย ตำบลนาเรือง อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี. น. 489-502. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 626 มิถุนายน 2558 มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- ภัทรา เนื่องสินปัญญา. (2555). บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกลืมมองข้าม. วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์. 7(1), น. 20-28.
- รพีพร คำชุ่ม. (2550). ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน : กรณีศึกษา เกษตรกรในเขตอำเภอมือง จังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริประภา ศรีวิโรจน์. (2553). การศึกษาสภาพปัญหาและการติดตามประเมินโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน. กรุงเทพมหานคร : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- สมัย เจริญหอม. (2554). การพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการพึ่งพาตนเองของประชาชนหมู่บ้านแย้ ตำบลพันนา อำเภอสว่างดินแดง จังหวัดสกลนคร. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ทางยุทธศาสตร์การพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตธนบุรี. (2561). ข้อมูลประชากรในเขตธนบุรี. ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <http://www.bangkok.go.th/thonburi>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี่.
- สุพรรณณี ต้อนรับ. (2551). การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่. ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อดุล จันทปุม. (2552). รายงานการวิจัยเรื่อง **คุณภาพชีวิตของคนไทยเปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองกับชนบท**. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อรุณวดี ล้อมรินทร์. (2555). ศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. **วารสารจันทเกษมสาร**. 18 (34), น. 97-105.
- อุษา จุฑะสุวรรณศิริ. (2561). รายงานการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบางไผ่ไก่ **แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร**. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- Aksoy, A. & Bilgic, A. (2019). Determinants of household alcohol and tobacco expenditures. Turkey. **Journal of Family and Economic Issues**. 40 (4), pp. 609-622.
- Christopher, W. & Vicki, S. (1993). Financial manager's perception of rural household Economie Well-Being:Development and testing of composite measure. **Journal of Family and Economic Issues**. 41 (4), pp. 193-214.
- Hilton, R.W. (2007). **Managerial Accounting**. (4 th ed). Englewood Cliffs, New Jersey : McGraw-Hill.
- Kolarik, W.J. (1999). **Creating Quality Process Design for Results**. (3 rd ed). Singapore : McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30, pp. 607-610.
- Mock, T. J. & Wright, A. (2002). Evaluating the effectiveness of audit procedures. **Auditing: A journal of Practice and Theory**. 1 (3), pp. 33-43.
- Rabert, L. Hurt. (2016). **Auditing Information Systems Basic Concepts and Correns Issues**. (4 th ed). : McGraw-Hill.